

# Emlékezés az első üzemi tanácsra

## Munkásgyűlés, emléktábla-avatás



Enyedi Zoltán felvétele

Az emléktáblát a gyár dolgozói nevében Kapás Sándorné gyárigazgató vette át az SZMT elnökétől.

Mint ezekben a napokban, hetekben a megyében sok más helyen, tegnap délután Szegeden, a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat kenderfonógárában is a negyven évvel ezelőtti, történelmi jelentőségű napokra emlékezve tartottak ünnepi gyűlést. Hogy sajátos tartalmú, s ennek megfelelően nagyon bensőséges hangulatú munkásgyűlésre került sor a több mint évszázados múltú gyárban, annak magyarázata már a szegedi forradalmi munkásmozgalom történetében, a Magyarországon nagyobb hányadát még a háború tartotta rettegésben, amikor Szegeden már fölemelte, föl emelhette fejét a dolgozó nép. Alig néhány nappal a város felszabadulását követően a Szegedi Kenderfonógárban a szervezett munkások kezükbe vették a gyár irányítását, kimondták az üzemi tanács megalakítását. 1944. október 20-án történt ez, vagyis pontosan negyven esztendővel ezelőtt.

A tegnapi munkásgyűlésen megjelentek — közöttük dr. Bartha László, a megyei pártbizottság osztályvezetőjét, Berta Istvánt, a szegedi városi pártbizottság titkárát, egykori és mai kendergyári munkásokat — dr. Piros László, a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának elnöke köszöntötte; majd dr. Bíró Györgyné, a Textilipari

Dolgozók Szakszervezete Központi Vezetőségének alelnöke mondott ünnepi beszédet.

A Szeged felszabadulását közvetlenül megelőző napokban a fasiszta hatalom által kinevezett gyári katonai parancsnok még kiadta az utasítást a kendergyár gépi berendezéseinek, készárúkészletének azonnali elszállítására. Am ennek az utasításnak már nem tudtak érvényt szerezni a menekülők. Az öntudatos szegedi munkások, az illegális forradalmi mozgalom harcossai vezetésével a gyár dolgozói megőrizték a gyár javait, s ezzel megteremtették a termelés újraindításának lehetőségét. Ezekkel a gondolatokkal vezette be beszédét az ünnepi munkásgyűlés előadója, majd a továbbiakban részletesen szolt az országban először üzemi szakszervezeti tanácsot alakító történelmi érdemeiről. A hallgatóság egy részének személyes ismerőseiről eszt szó ezekben a mondatokban. Hiszen Strack Ádámot, Török Gábort, Agócsi Jánost, Péter Lajost, Kovács Józsefet a kendergyári munkások közül sokan tisztelték, szerették emberi tisztességükért, mindenkor becsületes magatartásukért.

A továbbiakban az előadó fölidézte a kendergyári üzemi tanács programját, amely mindmáig példát adó a szakszervezeti tisztviselők

sámára, hiszen célul tűzték ki többek között a termelés és gazdálkodás teljes körű munkásellenőrzését, a gyár valamennyi dolgozójának és alkalmazottjának a szakszervezet soraiba történő tömörítését, a szociális ellátás megszervezését, és szüntelen fejlesztését.

A szakszervezet alelnökét követően Péter Lajosné emelkedett szólásra. A 85 éves munkásasszony 1911-től 1954-ig dolgozott a kenderfonógárban, s a munkásgyűlés résztvevőinek a régi idők sztrájkharcairól, az embertelen munkakörülmények javításáért folytatott küzdelmekről beszélt. A nagyon meghatató föl szólalást követően Padala Pál Gyuláné főnőné a mai szakszervezeti bizalmiak nevében mondott köszönetet az elődöknek.

Az ünnepi gyűlés résztvevői ezután a gyár Bakay Nándor utcai bejáratához vonultak le, ahol dr. Piros László fölavatta a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsa és a kenderfonógár mai szakszervezeti bizottsága által közösen emelt emléktáblát, amely az egykori üzemi tanácsra emlékeztet. Lapis András szobrászművész alkotása előtt Markovits Bori, a Szegedi Nemzeti Színház tagja mondta el András Lajos ez alkalomra írott versét.

B. N.

# Árak — álruhában

Tisztességes gazdálkodás és versenygaranciáért nyúltunk nap mint nap a kezünkért. Sokszor kerülünk olyan helyzetbe, hogy a tisztességet kiköveteljük. Kikényszerítjük gyakran a bolti pénztárostól, pontosan számonlőn, mert az árak felfelé kerekítettek. Megdöbbenéssel hallottam a Minisztertanács Tanácsai Hivatala osztályvezetőjétől, hogy az árdraéftások, súlvcsenkítások évi számlája több százmillió forint. Hihetetlen nagyságú összeg, nem is sejttem, hogy lehet kiszámítani, de elfogadom a hivatalos becslést. Az ilyen apró tölvailások a vásárlókat mindig felháborítják, no de a fogvasztók sem angvalok. Az országgyűlésen a heves kirohanásokban nem éppen a leg-szebb jelzőkkel illették azokat a vásárlókat, akik fondorlattal, csúszópénzzel, megvesztegetéssel érik el, hogy a hiánycikkekhez hozzájussanak. Am a tisztességtelenséget nemcsak a sarki fűszeresnél, az ABC-üzletekben fedezhetjük fel. Kötetni irata van annak, hogy a szerződéses fevelem megszegéséből milyen veszteséggel források származnak. Hosszú a krónikája az olyan nagy „bulinak”, amikor egy cég a pusztá munkavállalásért egvmillió forintot vág zsebre anélkül, hogy bármit is tett volna. A szerencsétlen álvállalkozó bukja az egvmilliót vagy ötvenezret, aki a feladatot valóiban elvégzi, és a morzsákkal megelégszik. A tisztességtelen haszonszerzésnek ez a manőver is gyakori módja. Hiába adja a kereskedelmi felügyelőség a jó ötletet az üzletvezetőnek, a boltosnak — nevezetesen azt a tippet, hogy a hiányzó árukhoz gyártót keressen. A kereskedő inkább felvásárolja a kurrens dolgokat és feláron továbbadja, így mélyíti a hiánygazdálkodás dögreit. A tisztességtelen haszonszerzés mindennapos példait vég nélkül sorolhatnám és a forintösszegeket is mellékelhetném.

Ráolvasással, ördögűzéssel a tisztességtelenségek soha nem lesznek korrekt emberek. A sokszor felháborító és türelhetetlen helyzetben a törvény erejével, a jogrend lehetőségeivel lehet változtatni. Az országgyűlés özi ülészakán pedig egy olyan új törvény született, amelytlől hatalmas etikai frontáltörést nem is remélhetünk, ám azt igen, hogy gazdasági életünket az eddiginél jobban szabályozza.

Első hallásra és olvasatra a tisztelt állampolgárak talán az a képzete támad, hogy az új jogszabályok felerősítik az adminisztratív módszereket. Erről véletlenül sincs szó. Az új törvény nem jelent viszályalépést a tervutasításos rendszer drákói szigorához, hanem a tisztességes verseny további garanciáit teremti meg.

A gazdasági reform bevezetése óta próbálkozunk és hirdetjük, nem illik, nem szabad visszaélni az erőfölénnyel. A mostani jogi fellépés a nem kívánatos magatartással szemben kilátásba helyez olyan szankciókat, amelyekkel az üzleti életből számos akadály „kiradírozható”. A monopóli helyzetben levő vállalatok patópálas mentalitásának a paragrafusok nyomására is fel kell szívódnia. Bárki megkérdezheti miért nem a piaci mechanizmusok kényszerítik ki ezt a változást. Sajnos, a gazdasági élet több területén igazi verseny nem alakult ki. De amíg nem volt versenyszabály, nem is remélhetünk fairplay-díjas vetélkedést. Ehhez a fejezethez tartozik: a gazdasági verseny korlátozásának tilalmáról szóló rendelkezések a piacra betörni igyekvő kisebb vállalkozók közötti, kartellszerű felosztását, a fogvasztók egy részét kizáró diszkriminációt, a dömpingáruk kialakítását.

Az új törvény egyebek között tiltja a tisztességtelen ár érvényesítését. Megbéli a versenytársak üzleti titkainak fondorlatos megszerzését, elár azokkal szemben, akik áremelés előtt vagy mesterséges hiányt teremtve, árfehlaitó céllal termékeiket kivonják a forgalomból, rak-táron halmozzák a kurrens cikkeket. Ed-dig sem szabadott olyan árut reklámozni, amiből nem volt elegendő, de a paragrafusok most jogi eszközökkel megerősítik a gyakorlatot. Több védelmet kapunk fogvasztói jogaink csorbíthatatlanságának érdekében. A Magyar Kereskedelmi Kamarat, a Fogvasztók Országos Tanácsát, a szakszervezeteket és a szövetségeket érdekképviseleti szerveit a törvény felhatalmazza arra, hogy a fogvasztók széles körét érintő és jelentős hátrány okozása esetén eljárást kezdeményezzenek.

Hosszasan lehetne citálni a különböző paragrafusokat. S az olvasat közben felmerül a gondolat, milyen lesz a végrehajtás. Régi mondás, minden törvény annyit ér, amennyit megvalósítanak belőle. Bizonyára nem kivétel a tisztességtelen gazdasági tevékenység tilalmáról szóló új törvény sem. Am a dolgok természetrajzából következik, hogy a jogszabályok önmagukban nem hozzák létre az egészséges, kiegyensúlyozott piaci viszonyokat a gazdasági versenyt. Csúpan elősegítik a helyes irányú kibontakozást. Minden raitunk múlik, a törvényt tisztelő vagy a törvényt sértő állampolgárokon.

Halász Miklós

# A tanácsai önkormányzat érvényesüléséről

Szakmai-tudományos fórum Szegeden

A KISZ KB kezdeményezésére az állami és társadalmi szervezetek az idén is megrendezik az államigazgatási és igazságügyi ifjúsági napokat. A rendezvénysorozat keretében szakmai-tudományos konferenciát kezdődött tegnap, pénteken Szegeden. A résztvevők a tanácsok önkormányzati jellegének érvényesülését, a továbbfejlesztés lehetőségeit tárgyalják a kétnapos tanácskozáson.

A tegnapi megnyitó ünnepségen — melyen részt vett dr. Soltesz István, az MSZMP KB munkatársa, Patkó Imre, a Minisztertanács Tanácsai Hivatalának főosztályvezetője, Szűcs Mihály, a KISZ KB fiatal tanácsai szakemberek munkabizottságának elnöke, Szabó G. László, a megyei tanács elnökhelyettese szolt arról, hogy indokolt és szükséges feladataink megoldásába bevonni, teendőink kidolgozásának részesevé tenni a fiatal szakembereket. Azokat, akik nemcsak az élet természetes rendje, de elkötelezett tenni akarásuk alapján is továbbvivői lesznek az új típusú szocialista közigazgatás megvalósításának. A tanácsai önkormányzat érvényesülése és továbbfejlesztésének lehetősége nemcsak a tanácsai munka jobbításának egyik kulcskérdése, hanem szocialista államéletünk fejlesztésének is fontos problémaköre.

A szocializmus felépítésén munkálkodó Magyarország államélete az elmúlt évek-

ben — éppen előrehaladásának eredményeként — feladatult kapta, hogy megoldja azokat a lényeges és megválaszolandó kérdéseket, amelyek a hatékonyság fokozásának, a demokratizmus érvényesülésének, a terület- és településfejlesztés jobb módszer kidolgozásának szükségességében jelölhetők meg. Olyan összetett és szerteágazó problémakörrel van tehát szó, amely egyaránt igényli a helyes, össz-társadalmi céljainkat szolgáló elméleti munkát, és a tapasztalatok elemző feldolgozását.

Németh Zoltán, a Pénzügyminisztérium főosztályvezetője vitaindító előadásában a pénzügyi szabályozás rendszerről, mint az önkormányzat egyik legfontosabb eleméről beszélt. Szolt azokról az eredményekről, amelyek társadalmunk, a nagyobb leegzetű, központi intézkedéseket jellemezték a hat-

vanás évektől napjainkig. A szabályozó rendszer fejlődése 1968 óta viszonylag folyamatos, bár a hozzá kapcsolódó intézményrendszer fejlesztése csak mérsékeltan haladt előre. A jövőben a tervezést, a szabályozást és az intézményrendszert együtt kell fejleszteni — hangsúlyozta.

Délután a tanácskozási résztvevői szekcióüléseken vitálták meg az önkormányzat gazdasági, szervezeti és személyi feltételrendszerét, az önkormányzat és a központi irányítás, a tanácsai feladatok és hatáskörök összhangját. Szó volt a tanácsnag érdekképviseleti szerepének érvényesüléséről, az érdekvérvényesítés és az önkormányzat összefüggéseiről.

Ma folytatja munkáját a konferencia. Az délelőtti szekcióületek után dr. Bozó Sándor, a megyei tanács vb titkára értékeli a kétnapos tanácskozást.

H. K.

Pormintavevők, víztisztítók, biogáztelep

# Környezetvédelmi kutatások

Az Országos Környezet-és Természetvédelmi Hivatal szervezésével, irányításával, széles körű kutatások, fejlesztések folynak az ország különböző intézményeiben, kutatóintézeiteiben az egészséges környezet kialakítása, a környezetkímélő ipari és mezőgazdasági technológiák elterjesztése, s a természet értékeinek megőrzése érdekében.

A VI. ötéves terv időszakában a kutatások felölelik a környezet- és a természetvédelem legfontosabb területeit. A hivatalosabb többi elemzéséből kitűnik, hogy valamennyi fontosabb témakörben születnek figyelemre méltó eredmények, részermények, köztük számos olyan, amely rövid távon is érezhető kedvező hatást a gyakorlatban. Az emberi környezet védelme elnevezésű országos kutatási célprogram keretén belül dolgozták ki például a levegőtisztaság védelmére szolgáló mikroprocesszoros vezérlésű pormintavevő berendezést, a SZOT Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézetében. Az új műszert a mérőbűszkokban használják majd. Az országos célprogramon belül jelentős eredményeket érték el a légszennyező anyagok „ellenőrzésében”,

Számítógépes modellt dolgoztak ki a légszennyező anyagok terjedésének vizsgálatára. A modellt már a gyakorlatban is alkalmazzák a szennyező anyagokat kibocsátó létesítmények tervezésénél. Eredményeket értek el a biológiai tisztítóberendezések fejlesztése terén is: az aktív szénporos, úgynevezett eleveniszapos, és a szennyvíz-homokszűrő-ses tisztítási eljárásokat a gyakorlatban is bevezették. Ugyancsak kidolgozták nagyüzemi égetési technológiát a veszélyes hulladékokra. Módszereket adtak a hulladékok ártalmatlanítási és újrafelhasználási eljárásainak kiválasztásához. A szennyvíz és szennyvíztisztató-üzemi tisztítására hasznosítására nagyüzemi kísérleteket folytatnak több állami gazdaságban, és ugyancsak kísérletképpen foglalkoznak Sídók, Nagykanizsa kommunális, illetve Tatabánya vágóhídi szennyvíze egy részének elhelyezésével.

A fő programok mellett az OKTH támogatásával egyéb kutatómunkákra is sor kerül. Főként talaj- és vízvédelmi gondokat old meg a biogáztelep, amelynek környezetvédelmi jelentősége egyértelmű, hiszen nagy kárt okoznak a gazdaságok-

ban keletkező szerves hulladékok: a szerves trágya, a híg trágya, a kerti hulladékok, a lehulló falevelek és egyéb. Az OKTH a Rozmaring Innovációs Társasággal közösen már különböző nagyságú kísérletekre, háztáji gazdaságokra is alkalmazta a biogáztermelés megújuló nagyüzemi módszereit. Az eljárás lényege: a szerves hulladékokat összegyűjtik, s levegőtől elzárva bomlasztják, eközben olyan hasznos gázok keletkeznek, melyeket egyebek között fűtésre, hűtésre, gázmeghajtásra lehet használni, a megmaradt szerves anyagból pedig trágya lesz.

Az építészeti tárcával közösen, az OMFB támogatásával kísérleti napkollektorokat állítottak fel a Kiskunsági és a Hortobágyi Nemzeti Park területén. A „környezetbarát” energiaforrás segítségével megoldották a tájvédelmi területeken nyáron dolgozó kutatóknak illetve a természetvédelmi tábor gyerekeinek melegvíz-ellátását. A napenergia hasznosításának az is előnye, hogy nem szennyeződik a környezet, s a tájkép sem torzul, mint például a villanyvezeték-ek esetében. Tervezik, hogy a módszert a többi nemzeti parkban is bevezetik. (MTI)

# Nagyobb teljesítményű akkumulátorok

A korábbiaknál nagyobb teljesítményű akkumulátorok gyártását kezdték meg az Akkumulátor- és Száraz-elemtgyárban. Ezekkel a gyár termékeinek választékát bővíti. A Lada gépkocsik új sorozatú áramforrása-

sa például 60 amperes, míg a régebbi típusú 55 amper. A Skodához a 44 amperes mellett 50 amperest is kínálnak, s a trabantok is kétféle, 77, illetve 84 amperes akkumulátorok között választhatnak.